

Az életről

Megint az élet, nem is csak a földi, hanem az élet általában. Ahogy Harta és Kecskemét között vágat a kocsi a kanyar nélküli úton, úgy vágat vele fiam és az én fantáziám is.

– Apu! – hová költözhetnénk a Földről, ha hirtelen felfúvódna a Nap?

Ilyesmi kérdéssel indult a beszélgetés, aztán már sodródtunk is tovább, mint számtalanszor, a kozmikus álmodozásban.

Valóban, hová is költöznénk? Leginkább sehová. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy kapásból átvándorolhatnánk akár csak a szomszéd naprendszerbe is. De mi történne vajon, ha lehetőségünk nyílna rá? Ha második generációssá tehetnénk a földi életet? Valószínű hasonló adottságú bolygót kellene keresnünk, hasonló hőmérsékleti, atmoszférikus viszonyokkal, hasonló korú napot a maga többé-kevésbé elöregedett rendszerével, ahová az itteni élőlények a fennmaradás esélyével áttelepíthetők. Mennyi időre? Amennyiben saját rendszerünk nem véletlen katasztrófa áldozata lett s kiöregedésével kényszerített minket a távozásra, új, hasonló adottságú helyünkön számíthatnánk-e sokkal szebb jövőre?

Egyelőre nem vagyunk alkalmasak semmiféle költözésre. Az sem biztos, hogy mi, emberek válunk alkalmasakká rá. Ahogy a rovarokat elnézem, nem egy tehetségtelen társaság.

Feltételezve, hogy mint az egyéni létnek, vagy a társadalmaknak, úgy a földi, naprendszerbeli életnek is van gyermek-, felnőtt-, végül öregkora s látva, hogy a terjeszkedés, a szaporodás általában még a romlás időszaka előtt, a virágkorban bekövetkezik, úgy gondolom, hogy minden földi és nem földi élet továbbadásáról még a végső fenyegetettség időszaka előtt kell gondoskodni.

Kérdés, továbbadható-e változatlan formában ez az élet s az új helyen egyszerűen csak folytatni kell a megkezdett biológiai folyamatot, vagy nincs értelme hasonló adottságú környezet után kutatni, (átugrálni egyik olvadó jégtábláról a másikra) -esetleg nincs is mód rá-helyette fiatal, a mienktől még merőben más, új rendszert keresve érdemesebb megtermékenyíteni azt az élet alacsony szintű, de tökéletesen alkalmas, vagy alkalmassá tett hordozóival és gondjaira bízni annak kinevelését.

Mi vajon hányadik generáció vagyunk? Az sem kizárt, hogy egy első, saját, és egy idegen, többedik generáció él együtt a Földön. Mi kit költöztetnénk át, mondjuk a Vénuszra, ha hirtelen katasztrófahelyzetben gondoskodnunk kellene az élet továbbadásáról? Néhány hőtűrő baktériumot, semmi esetre sem magát az embert. S vajon volna-e elegendő idő e baktériumokból egy ottani új kultúra kifejlődéséhez, pláne, figyelembe véve naprendszerünk korát?

Valószínű, hogy nem. Naprendszerünkben aligha maradt idő belsőbb bolygóra menekülni, az viszont nem kizárt, hogy ez a menekülés egyszer lezajlott már. Lehet, hogy az élet fejlődése eleve több bolygóra méretezett, s mert fejlődésének korai fázisa után nem is juthatott messzebbre, mint egy belsőbb bolygóra, most itt, a Földön dől el, kialakul-e egy fényes virágkor, benne a lényel, mely "ivarsejtjeit" új, fiatal naprendszerbe képes átoltani, vagy idáig bolygónk a virágkort jelentő legintelligensebb élőlények megjelenésével sem jut el s akkor ez a Nap körüli élet lassú, de biztos pusztulását fogja jelenteni.

Tartok tőle, hogy a világegyetemben sokkal szélesebb körben működnek a darwini törvények, mint azt gondolnánk.

A líráról

Téved, aki azt hiszi, hogy a költészet alig-alig érdekli valakit ebben az új-régi világban. Nagyjából ugyanazok a rétegek, melyek korábban érdeklődést mutattak, továbbra is fogékonyak maradtak a líra iránt, csak míg korábban módjukban volt áldozni kedvtelésükre, ma üres a zsebük, az elméjüket pedig hol kötelességből, hol pusztán emberi lomhaságból átengedik az agresszívan terjesztett szakmai, közéleti és szórakoztatóipari információnak. De ez csak az egyik baj. A másik, hogy a líra hagyományos megjelenési formája elavult. Ha meg akarja tartani és ki akarja elégíteni lehetséges fogyasztóit, jó minőségű, olcsó, a mai fogyasztói szokásoknak megfelelő termékként kell jelentkezzen a piacon. A hangsúlyt most inkább a fogyasztói szokásokra helyezem, meggyőződésem ugyanis, hogy amint a csirkehúst is különböző korokban másképpen és másképpen tálalták s lett a marokkal és foggal tépett zsíros egybecsirkéből mára diétás kakasfelvágott, úgy a verset, de nem is csak a verset, az egész irodalmat korunk technikájába kell bújtatni ahhoz, hogy szemet vessen rá a közönség.

Tisztában vagyok vele, hogy ez még kevés is, hogy most, a művészeti korszakváltásban, mikor az irodalom s benne a líra korszakváltása is végre várható, ez csak a legalább kötelező minimum. A technikát az alkotás folyamatába kell majd bevonni, de addig is vonjuk be a terjesztésbe, átszabva a régi hóbelevancot legalább a külsőnt változtassuk meg. Videó, számítógép, rádió, televízió, internet, műhold és telefax, klip, reklám, piackutatás, stb, mindezekkel kénytelenek leszünk bővíteni eszköztárunkat. A tápláló erő, a szellem persze nem hiányozhat, hogy visszatérjek az előbbi példához; a hús marad, ami változik, a teríték.